

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORE

NE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Maribor: na Zdrženih delavcih (sloven Chicago) in Kanad-
do \$2.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na
Chicago in Cleveland \$2.00 na leto, \$1.50 na pol leta; na in-
stanciji \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveland \$2.00 per year;
foreign countries \$2.00 per year.

One dollar per annum - Remittance of no value.

Advertising rates on agreement - Manuscripts will not be
returned.

Number on face, for line with a return:

PROSVETA

3007-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavi, na primer (Avg. 21. 1922), poleg vsega
tudi na naslednji strani, in s tem datum postaja na-
redno. Podatki se objavijo, če se v njih ni uveljavilo.

Letošnji Labor Day

Labor day, praznik organiziranega delavstva v Združenih državah, ki je vsako leto prvi ponedeljek v septembru, je bil poklonjen delavcem od njihovih višjih. Ameriški kapitalisti so sklenili, da je dobro, če delavec počiva en dan v letu in deloma paradiro po ulicah z narodno zastavo na čelu ter posluša patriotske govore, v katerih se naglašuje, da morata "kapital in delo" biti složna, ker ne moreta obstati drug brez drugega, in v katerih se poje slava "slavim milicam".

Praznik je torej poklonjen. "Dobri kapital" ustavi delo — in delavci morajo počivati, če hočejo ali ne; vsa dela počiva. Delavca ne ali nihče v paradiro, a dobro je, da se postavi in pokaže, da je med njim in kapitalom "prijateljsko razmerje". Morda mu njegov boss namigne še prej, da je za delavca boljše, če se ne skriva doma na svoj praznik... In ker med delavcem in bossom mora biti "prijateljsko razmerje", je naravno, da se delavec noče zamisliti...

Kadar so v Ameriki "dobri časi" in delavci v splošnem delajo, je Labor day dobrodošel dan počitka. Velika večina delavcev se navadno izogne oficelnim programom uni — paradam in shodom — in se že jutraj odpelje kam na deželo, na izlete k vodi, kjer imajo športne igre, ribarjenje in druge take reči. Ker sta dva praznika, nedelja in ponedeljek, so odšli že v soboto po delu. Delavke unije imajo navadno velike piknike na svoj praznik in posebni vlakci vozijo delavce na "praznovanje". Gostij in zabave je dosti, kadar so "dobri časi" v deželi.

V takih časih imajo delavci avto pa ni treba, da bi se vsi gnetli v vlakih, uličnih vozovih in busih; delavci oče in delavke mati sta z otroki vred in z zalogo provianta zaseda svoj foredek in družina je oddirjala na deželo.

Letos pa je drugače. Kakih trideset milijonov suverenih državljanov, državljanek in njihovih otrok je na listi brezposelnih. Dvanajst milijonov moških in žena je direktno prizadetih in ostali so odvisni od njih. Dela ni že dolgo, v nešteti primerih že dolgo, dolgo — in praznik te počitke sta vsak dan, če se to lahko imenuje praznik in počitek. Fordka še dan ni več; bančna vloga je propadla in morda je že sadnji kredit izčrpan.

Brezposelniki imajo torej vsak dan "praznik", ki jim je tudi — poklonjen od zgoraj. "Dobri kapital", ki je ustavljen obrat, se ne briga, kaj bo z njegovo "neolajljivo polovico" — delavcem — ki mora drugače biti složna na njegovi strani. Delavec mora biti složna s kapitalom, ampak kapital ne pozna nobene sloge, ko je treba zapreti tovarne. Delavec naj si sam pomaga!

Kakšno razpoloženje bodo brezposelniki delavci imeli na letošnji Labor day? Ali bodo znali razliko med tem dnevom in ostalimi dnevi — nedeljami, prazniki in delavniki v letu, ko pa vse dni "praznujejo"? Kakšno korist bodo imeli od delavskega praznika?

Ali bodo paradirali po ulicah in se kazali lokalnim in državnim uradnikom? Čemu? Kaj naj to pomeni za nje? Čemu je treba še tega dne tržati podplate na čevljih, ko so jih že dovolj raztrgali s "paradiranjem" od tovarne do tovarne, od mesta do mesta, od ene krušne linije do druge — dan za dnevom? Neumni bi bili, tako neumni, da bi se jim lahko krave smejale.

Mar bodo šli poslušati kakšnega starega senatorja, trdega ko mumijsa iz Egipta, ki bo čez nekaj stare fraze o "slogi med kapitalom in delom", o "vzajemni ljubezni med delom in kapitalom", o "krepkem individualizmu, ki je temelj veliki ameriški svobodi in demokraciji" in kako je ameriški delavec "najbolje plačani delavec na svetu in kako je njegov življenjski standard najvišji na svetu" in da morajo delavci biti "predvsem dobri državljani, ki poznajo le eno veliko unijo in ta je Unija združenih držav ameriških!" To pojdejo poslušati?

Vsekakor ne pojdejo. Ne pojdejo korakati in ne poslušati političnih mumij. To bodo storili le najeti hišci kapitalizma in njihovi pognjenci.

Letošnji Labor day mine kakor vsak drugi "day". Tako klavrn ni bil "delavski praznik" še nikdar v svoji zgodovini kot bo leto. Simbol bo delavske miselnosti v bogati Ameriki!

Delavci, ki mislijo z lastnimi močmi, naj ta podarjeni "praznik" porabijo za agitacijo med svojimi nesrečnimi brati — za agitacijo, za jim odprejo zaspale oči.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Pohod v južni del Illinoisa

Carlinville, Ill. — Mesto zbirališča je bilo v Stauntonu, Ill. Tam smo se skupaj sešli. Premogariji s severnega in centralnega Illinoisa. Od tam smo na avtih in trojih nadaljevali trnjevo pot v južni del Illinoisa, z upanjem, da pridobimo odprto soboto premogarije v naše vrste, da bi se skupaj združili in skupno nadaljevali boj proti sedanji lasti, ki jo hočejo nam vsiliti.

\$ 30,000 broječo množico, ki se je počasi razvila v 40 milj dolgo fronto, smo se pomikali proti omenjenemu teritoriju. Ob 3. uri smo se približali predmestju Pincinville. Tam so nas ustavile okrajne oblasti za nedoločen čas. Nato so prišli državni policaji, ki so nam zopet odprli pot. In tako smo nadaljevali, upajoč, da se že enkrat pririnejo do malega mesta Dowell, ki nam je bilo na razpolago, da v njem prenočimo. Bili smo prevarani, izpadlo je vse drugače kot smo si mislili.

Prvi, ki so se približali okraju Franklin, so bili napačno informirani. Pokazana jim je bila neka stranska pot, ki so jo imenovali "mud trap". In tako se je pričela bitka med neoboroženimi premogariji in šerifskimi gangsterji, ki so bili oboroženi od vrha do tal. Ranjenih je bilo večje število oseb. Precej škodo so napravili tudi na avtih in trojih, ki so bili preluknjani od streljanih. Razbili so nam tudi šipe in obroče na avtih, tako da jih so mnogi pustili na mestu. Tragedija. Fronta je bila razpršena na vse kraje in obenem zapraten naš cilj.

Kakor se sliši, bo v kratkem aranžiran drugi pohod, ki pa bo drugače opremljen kot je bil prvi.

Louis Mahkovicz.

Vojno stanje rudarjev

Witt, Ill. — Dne 24. avgusta je bil določen dan za pohod premogarijev proti jugu v West Frankfort. V Wittu smo se zbrali jutraj ob 8. uri in čakali na naše brate iz Nokomisa, da skupno odkorakamo proti W. Frankfortu. Ob 9. so prišli nokomiški premogariji, nikaar smo pričeli s pohodom. Premogariji, stari in mladi, žene in otroci in starci pa so nas veselo pozdravljali in nas navduševali. Bilo je do 200 avtov. V vsaki naselbini na naši poti so se nam pridružile nove rudarske skupine. Trgovci so nam mnogo pomagali s potrebščinami.

Ko se je tako naš pohod pomikal naprej kakih sto milj v daljavo, je zgradilo vse o. k. Prvič pa smo bili ustavljeni kakih 30 milj od Duquoina, nakar smo spet nadaljevali pot in bili spet ustavljeni v naselbini Pinckneyville. Ustavila nas je državna policija. Ob meji franklinskega okraja pa smo našli ob močno stražo, ki je bila dobro oborožena. Pričela se je bitka. Naša skupina je bila precej zadaj, zato smo šele ob 8. zvečer zvedeli, kaj se je zgodilo s prvo skupino na fronti. Šli smo v mesto Duquoin, kjer so nas prebivalci lepo sprejeli, mestni mošje pa nas črtijo, ker so pod kontrolo premogopkone družbe Peabody.

In kje naj prenočujemo? V mestnem parku nam je bilo prepovedano prenočevati, vrhu tega pa so nas napodili ven in nam suhaj mesta odkazali prostor. Kmalu za tem pa je prišlo tretje povelje, da se moramo takoj umakniti iz tega okraja, katerega meja je bila oddaljena 30 milj. Povsod so bile nastavljene proti nam strojne puške, mi pa popolnoma neoboroženi. Krog polnoči smo dospeli v naselbino Pinckneyville, kjer so nam odkazali gotovi prostor za prenočišče na prostem. Bilo nas je čez dva tisoč. Zaprl so nas v neko ograjo kot pohlevne ovčice. Zjutraj smo dobili malo kave, za deveto uro pa je bil napovedan masni shod v naselbini Coulterville, ki je 14 milj oddaljena. Tam smo se pridružili ostalim našim bratom. Domačini so bili z nami zelo prijazni in postrežljivi ter so nas navdušeno pozdravili.

Shod se je vršil kot napovedano. Mestni župan je v lepih besedah otvoril shod in nas nagovoril, da so vsi z nami 100%. Drugi govornik je bil iz W. Frankforta. Navzočih nas je bi-

lo do 30 tisoč. Vprašal je, če smo pripravljeni iti v okraj Franklin, ali če gremo proti domu, kar bi bilo najboljšje v danjih razmerah, kajti tam so oboroženi do zob proti nam. Krog 11. dop. so spet prišli državni kozaki in nas pregnali in šli smo v avtih proti domu.

Ako bi nepristranski človek opazoval ves prizor in videl naš položaj, ko se borimo za našo stanek, bi mu gotovo solze prišle iz oči. Dragi delavci, kdaj nam se bodo odprile oči? Kaj pričakujemo od naših predpostavljencev? Drugače nič kot svinčene kroglice. To je vse. Oni imajo vso moč na svoji strani in so oboroženi. Mi pa imamo v naših rokah le glasovnice, in te so pravo orožje za nas, katerega lahko porabimo brez krvi. In to ravno letos meseca novembra. Oddajmo vsi kot eden naše glasove delavskim kandidatom, kateri nas bodo v resnici zastopali v vseh ozirih.

Jos. Hauptmann.

S količki po majnarjih!

W. Frankfort, Ill. — Na 20. avgusta se je vršil rudarski shod v Zieglerju, 21. avg. pa tukaj. Udeležba bi bila velika, da niso bili pripravljeni kozaki, da razbijajo shod. Ze ob 1. pop. se so ljudje zbrali skupaj, kozaki pa so bili v parku že prej. Oboroženi so bili do zob. Imeli so solzavke in druge take stvari. Pretepali so majnarje s količki, ženske pa suvali. En cel blok od parka nista smela niti dva skupaj stati. Ljuba svoboda! Delavci je nimajo.

Kar nas je majnarjev v franklinskem okraju nas drži železnaka roka za vrat. Nikar naj naš bratje na severu ne mislijo, da smo mi za pogodbo. Mi se ne strinjamo s tem izdajalskim delom. Lahko vemo, da nas je skoraj tri četrtine proti. Ali kaj hočemo. Ako bi vsi do zadnjega ostali doma, bi pa seveda bilo drugače. Dobe se namreč tiki, ki pravijo, da gre vse, pa če najprvi 10 ali 100 dolarjev, pa grede delat tudi za znižano mazo. Taki seveda mnogo škodujejo napredku. Ti pa so večinoma Amerikanci. Če nas ostane tri četrtine doma, nihče si ne bo upal piketirati, kajti bi ga ubili. Se turojeni si ne upajo, za tujcemce pa je še slabše. Najbolj kosački je franklinski okraj.

Dne 24. avgusta je bila tukaj mobilizacija pred mestno hišo proti našim bratom s severa, ki so bili namenjeni k nam, da bi nam pomagali dobiti vse majnarje na stavko, kajti vsem se enaka krivica godi. Pa so bili grdo napadeni po naših kosačkih. V W. Frankfortu so se obo-

roževali tako, da sem mislil, da grede nad Japonce, ne nad revne in neoborožene premogarije, ki so se prej naznanili, da ne bodo oboroženi.

Dobro si bomo zapomnili tudi naše trgovce, ki so se pokazali na strani baronov proti delavcem. Ali so tako zabiti ali pa nevedni. Ali ne vedo, da živijo od nas premogarijev? Vsi mali trgovci bi morali biti z nami in nam pomagati. Se celo neki čevljarji so šli z njimi na fronto proti majnarjem. Ta šivi pri pošti, da boste vedeli.

Naznanjam tudi to, da so nam prepovedali lokalno zbiranje, menda največ radi tega, da ne bomo mogli ukrepati in da se ne bomo mogli pridružiti ostalim rudarjem. Na 25. avg. je priletel aeroplan s severa in je metal letake, da smo jih pobirali in čitali, ko smo šli na delo. Majnarji so bili žalostni in so eden drugemu dajali brati letake. Rekli niso nič; eden drugega se boji. John Smodila.

Shod v Harbertonu

Harberton, Ohio. — Vabilo na shod, ki ga bo priredil socialistični klub št. 232 v dvorani družstva Domovina na 14. cesti na 15. septembra ob 8. zvečer. Govoril bo Joško Oveč iz Chicaga. Poslušajte se te prilike, kajti Joško Oveč je izvrsten govornik in za smeh nam bo tudi kakšno povedal.

Vstopnina bo prosta za vse; vabljeni ste tudi iz drugih bližnjih naselbin. Pridite in pokažite, da smo tudi tukajšnji Slovenci za preobrat. Čim prej se bomo združili in organizirali, tem prej bo delavstvo gospodar svojih produktov, katere sedaj produciramo za nikdar site kapitaliste.

Delavci, stopite v svojo delavsko stranko in pomagajte širiti delavsko zavednost med vse izkoriščane delavce. Čim prej naš bo večina organizirana v socialistični stranki, tem prej nam je zmaga zagotovljena. Še enkrat: pridite vsi omenjeni večer in se boste sami prepričali kaj je prav. — Za odbor, John Jankovich.

"R. F. C."

Elizabeth, N. J. — "Reconstruction Finance Corporation" (okrajšano "R. F. C.") ima za svoje načelo, da preskrbi ter nadzoruje posojila, katere so namenjena v pomoč finančnim institucijam in privatnim interesom v splošnem. Te so večinoma vse prizadete v teh kritičnih časih zaradi rezerv, ki so "zmrznile". Predsednik in kongres sta s tem nameravala preprečiti ekonomske nepravilnosti, ki so sprave privatne interese v zadrego. Blaginja ameriškega naroda ne pa blaginja privatnih ustanov je bil kajpada namen te R. F. korporacije (vsaj tako nam tolmače kapitalistični tisk).

Velika urna na stolpu angleškega parlamenta. Zvon tehtal 13 ton in meril v premeru 23 čevljev. Stola je visok 318 čevljev.

Kakšen praktičen cilj bodo dosegli s tem, da bodo dali javnosti svoja poročila od časa do časa, kako napredujejo s svojim "plemenitim" delom itd., to je težko razumeti. Razumljivo pa je, da bo mogoče kreditno stanje proslavcev nadlegovalo javnost. Kapitalisti se tega boje, pa menda ne bo taka kritika uspešna.

Hoover je protestiral, ko je bila ta provizija dodana k tem predlogom, pa je vzel njegovim protestom prišla v poštev, zato, ker je bilo to ugodno Garnerju. On je smatral ta sestavek za praktičen in neobhodno potreben. Ena teh točk določa, da mora R. F. C. predložiti svoj mesečni račun in poročilo predsedniku, senatu in poslanski zbornici. Kadar kongres ne zboruje, se pošljejo poročila senatnemu tajniku in pomočniku v zbornici.

Tudi je določeno, da se v zapiskih zabeleži imena proslavcev in druge informacije tikače se transakcije.

Pomočnik v zbornici ima navodila, da mora dati zadevna poročila v javnost, sicer pa ni prikljen po zakonu, da to stori. Fakt pa je, da nekateri člani zbornice so naklonjeni tej ideji in se je poslužujejo, kakor da je to želja zbornice kot celote.

Kako posluje R. F. C. in kdo doblja pomoč od nje, je delavskim masam dobro znano. One gotovo ne dobi nobene pomoči. Moraš poprej postati kapitalist, ako se nisi! Našemu vladajočemu sistemu je deveta brigada, kako in v kakem položaju se delavski svet nahaja. Pa zakaj vse to jamramo? Ali nismo mi delavci sami krivi tega?

Kadar se bo delavec zbudil iz svojega dolgega spanja in ko bodo vsi pripadali k strokovnim unijam in ko postane vsa delavski svet aktiven v socialističnem gibanju, potem in šele tedaj bo lahko zahteval svoje pravice, in mu bodo dali vse pravice, ki bi jih moral imeti.

Pristopite v socialistično stranko in pomagajte, da se cilj zavednega delavca doseže.

Anton Turk.

Vabilo na piknik

Racine, Wis. — Društvo "Slovenec" št. 68 SNPJ priredi piknik v nedeljo 4. septembra. Vrši se bo na prostoru na Riverside rd., ki je četrto milje severno od dobro znanega Horlick jez. Poleg običajnih pikniških razvedril bo na programu tudi več govornikov, med njimi tudi v slovenskem jeziku. Ujudo vabimo vse bližnje in oddaljene rojake in rojakinje, da se naše ga piknika v nedeljo gotovo udeležijo.

F. Slana.

Poslednji piknik

Milwaukee. — Vseled nepovoljnega vremena je bil piknik jugoslovanskega orkestra prestavljen na nedeljo 4. sept. na istem prostoru v Kozmuthovem vrtu. V tem prijetnem slovenskem vrtu se boste prav po domače zabavali ob svojih fine slovenske godbe, raznih iger, tekme in prvostvorne postrežbe od strani pevcev in diletantov. Njih mlada srca bodo prav vesela, če jih posetite v velikem številu.

To bo zadnja letošnja prireditav v prosti naravi. Prav toplo se vam priporoča. Odbor.

Gradbeno delo v Penni se nekoliko zboljšalo

Harriburg, Pa. — Aktivnosti v gradbeni industriji so v juliju narasle za en odstotek v primeri z junijem, poročila državni delavski department, izplačane mazo pa so padle za 3.3%. Torej nekoliko več dela pa manj za plačila.

Povprečna tedenska plača tistih gradbenih delavcev, ki imajo še delo, je v juliju znašala \$22.29, oktobra lansko leto pa \$20.70.

Čelo jetnikom grozi brezposelnost

Montgomery, Ala. — Jetniške avtorizacije v državi Alabama, ki so pred štirimi leti potegnile kampanje iz premogovnikov in jih potem uposile v bombniških in tečajnih tovarnah, so v skrbni radi pred kratkim sprejela federalnega zakona, ki prepoveduje pošiljanje kamniških produktov v druge države. Pravi, da jetnikom proti veli- ka brezposelnost.

Križa ameriškega individualizma

Louis Adamić

(Nadaljevanje.)

Civilizacija, vredna tega naziva, naj bi bil življenjski sistem, ki bi si v njem vsaj poglavitno in neprestano se množilo število prebivalstva 1.) moglo privoščiti gmotno udobje ter varnost, pripadajočo mu po naravni pravici, ne samo kdaj, pa kdaj, temveč neprestano od rojstva do groba, in 2.) ki bi nudil ljudem popolno možnost, udeleževati in razvijati se, kakor grodovršenim možem in ženam, katerim naj bi bilo življenje, bodisi posredno ali neposredno, usmerjeno proti nekemu socialnokulturnemu smotru ali namenu. Samo visok, dovršen, razborit, idealizem in narodno vodstvo, ločena od motivov dobičakarstva, bi mogla ustvariti tak ali pa vsaj približno tak življenjski sistem. Nikoli pa ga ne bi moglo ustvariti individualistično, anarhično "narodno vodstvo" v okrilju kapitalizma, poročene demokracije, katere zgled so Warren Harding, Harry Daugherty, Albert Fall, Calvin Coolidge, Henry Ford, Andrew Mellon, Herbert Hoover.

V demokratsko-kapitalistično-individualistično-industrialni Ameriki z vsemi njenimi milijoni kopalnic, motornih vozil itd. ni bilo nikoli pravega ali trajnega udobja in varnosti, niti na ona ne, ki so bili na razmeroma ugodnih življenjskih postajah. Njen gospodarski ustroj je mogel vsak čas skočiti iz tira ter pahnuti tisoče in milijone svojih negovancev med hrastem in trusem s celo množico drugih obratcev niz strmeč. Kaj takega je bilo vedno mogoče, slednji trenutek se je bilo bati tega.

Zgolj mehanična, otipljiva oprema in mišne stvarce niso vodile k sreči. Od 1. 1924. do 1. 1928. je bilo v Združenih državah na tisoče milijone ljudi, ki so imeli avto, radijske naprave itd. in jim ni bilo za udobno življenje potrebno storiti nič drugega, kakor iztrčiti vsako četrtnje enkrat kupone svojih vrednostnih papirjev — a v Los Angelesu je bila bala neke banki, ki je "uslužno" nudila svojim klijentom celo olajšavo te težke naloge! Toda navzdol in povprek so bili vsi ti ljudje — svet našega gospodarskega in socialnega sistema — vse prej kakor srečni, najsi jih je človek gledal kakorkoli že. Prav malo dostojanstva sem mogel opaziti v življenju onih, ki sem se seznanil z njimi. Bili so na koncu svoje življenjske poti.

Na višku Coolidgeove dobe sem čisto zahajal med te "z uspehom ovenčane" ljudi v Los Angelesu, Pasadena in Santi Barbari, v njihove hiše, podeželake in primorske klube in sem opazoval njihovo patetično življenje. Bili so večnoma ljudje od vzhoda in srednjega zapada. Med njimi sem seveda našel tudi na mogočene, ki so uživali svoje bogastvo s fino gloriozno in okusom, toda le-ti so bili izjema. Večina "boljših" Američanov, ki so mi prišli pred oči, in ti so po mojem mnenju predstavljali svoj sloj širom vseh Združenih držav, so bili prav tako doma sredi svetlejšega, kakor bi bila doma krava v cvetličarni.

Vsi ti ljudje — vaskozni krepki individualisti — so bili v svojih najboljših letih sužnji, ki so zasužnjevali in izkoriščali svoje bližnje, kovali denar in delali dobičke pred svetovno vojno, med njo in po nji, si gradili trgovine na račun drugih trgovin, zanemarjali svoje žene in otroke (razen v gmotnem oziru), puščali za sebeh njihovi podjetji, puščali iz vida osnovne in neizprosne gonilne sile ameriškega življenja, korakali s priučenim korakom, brez globljega socialnega umevanja in kulturnega idealizma; zanimali so se le za lokalno in nacionalno politiko, ne da bi kdaj utegnili ali bili voljni pogledati stvari do dna; pridobivali so si mesto in članstvo klubov, ker je kazalo, da je to treba... in tudi delali, silili naprej in stremeli so samo zato, ker je kazalo, da to v Ameriki potrebuje. Premagati svojega bližnjega! Obdajati se s popularno sprejetimi simboli uspeha! Izživljati se v vsem tem patriotičnem, prerivačem se, stremuškem kitanju, polnem muh in sikanja, tako da ne bi imel nihče nič zoper to!... Toda pod to zunanjostjo so le bili vsi nekaki nezadovoljni Babiti, boječ se drug drugega, boječ se sebe in drugih, boječ se, da ne bi uspeli; zavidajoč one redke, ki so se s trdom in težavo in sredi hitre vzpenjali po gospodarski in socialni lestvici.

In ko se je g. Coolidge v Beli hiši trgotali in kremtil, premišljuječ simbolično njihovo parjenost in notranjo čemernost, so ti Babiti duševno propadali, postajali telesno mlajši in duševno plehki, nedorasli za katerokoli duševsko življenjsko akcijo, izčrpani, samozvestni, dobera izmalčeni: "all dressed up, no place to go."

(Dolje prihodnji.)

Modrost ruskih pregovorov

Kdor mnogo ve, se hitro postara.
Za bedaka ni zakona.
Z enega vola lahko odereš samo eno kolo.
Na brezribju se rak velja za ribo.
Siromaštvo je bogato domilec.
Na brezjužju je še Tomaž (tipično ljudsko ime) plemič.
Če ni gob, pojdeš ti v košaro.

Ta krašnji robove po svoji omesti dogaja
nja preko života s stitjenjem garnirjev ob vrhu rokava in tako dol
do sredine ob pasu na obeh straneh spradaj in zadaj, da izgleda ko
nem-palčno široko onprejde in se polagoma raztezuje v ravni fr
podobno cigaretni silhoueti.

Upton Sinclair:

Sto procentov

Za Prosveto prevod Buri

Copyright by Upton Sinclair

Trdil so, da je politika nekaj gnilega, politik bi v eni sami minuti več pokvaril kot bi dober voditelj v enem letu lahko zabil. Sklicevali so se pri tem na nemške množinske socialiste, izdajalce socializma. Tudi v American Cityju so bili ljudje, ki so se imenovali socialisti ter so proletarce nameravali zvesti v enako past.

V tem boju pa se niso zadovoljili samo s mnenji, obe krili socialistične organizacije sta se naspadali s srdito jezo. "Politiki" so zasramovali "neverjotce" in jih nazivali "anarhiste." Nasprotna stranka je bila razburjena in užaljena in je obdoževala svoje nasprotnike, da so v službi vlade. Peter je McGivneyju poročal o škandalih, ki so jih povzročali lokalni spijalci in o dolgovestih govorih v organizacijah, pri katerih se je posebno izkazal neki Shorty Guntton.

Shorty Guntton je bil postopač, stavec in potujoči agitator, ki je priporočal direktno akcijo in mu je bilo vseeno, ali ga je kdo poslušal ali ne.

"S silo je treba dokončati", je navadno govoril. "Koliko let se naj še uklanjamo kapitalizmu, kakaj si ne potkusimo priboriti svoje pravice? Seveda, tajiti moramo moč, dokler resnično nismo dovolj močni in ne napravimo odločilnega koraka."

Peter je poslušal Shortyjevo zasramovanje kompromisarjev in političnih kramarjev ter ga smatral za najnevarnejšega rdečkarja v American Cityju. Pozneje pa, ko se je spomnil slučaj z Joe Angelom, ker šele tedaj so se mu odprle oči, se mu je dozevalo, da je Shorty prav tako tajni agent kakor on sam.

Njegove domneve so se polagoma potrjevale. Levo krilo se je odcepilo od stranke in sestavilo svojo skupino, ki se je pozneje zopet razdelila v komunistično in delavsko komunistično stranko. Ravno, ko sta bili ti dve stranki v rasvoju, je McGivney sporočil Peteru, da se je vidi posrečilo vtihotipiti v komunistično stranko svojega agenta. V njihov program bodo skrivaj vstavili nekaj stavkov, s pomočjo katerih bodo lahko vsakega člana, ki bo ta program priznal, ožigosali kot zločinca in jih bodo takoj spravili v ječo. Seveda, stavki morajo biti akrobno izbrani, vsebovati morajo običajne komunistične fraze in pri tem delu bi bil Peter lahko zelo koristen.

Peter je prevzel določeno mu nalogo. Par dni potem je Peter čital v časopisu poročilo o ustanovitvi nove stranke. Na ustanovnem običnem zboru so predložili svojo resolucijo, katere se Shortyju ni ugajala. Z ognjevitim nagovorom je podžgal svoje pristake in sprejel so njegovo manjšinsko resolucijo. Nekoliko mesecev pozneje, ko je vlada pričela zasledovati komunistične člane, je bil aretiran tudi Shorty Guntton. Po par dneh pa se mu je posrečilo pobegniti — prevrtil je strop svoje celice.

80

V American Cityju so se zopet pojavili IW-Wejci in si uredili nov glavni stan. Peter si jih ni upal obiskati, naučil pa je nekatere mladeniče, katere mu je pripeljal McGivney, da jih priuči govorjenja rdečkarjev in se potem sami podajo v glavni stan. Kmalu nato je bil eden izmed njih tajnik okrožne skupine in dvakrat tedensko je Petru prinesel točno poročilo o delovanju in snovanju rdečkarjev. Peter in Gladys sta snovala novo zaroto, da bi s tem opozorila vse ostale na nevarno početje teh ljudi. Njuna zarota se ni uporabila, ker nekoga dne je Peter svedel, da mu je srečno naključje lajčalo njegove sovražnike.

V oddaljenem mestu Centraliji so napadli

glavni stan IWWejcev in ga razdeljali. Preostali člani so se utaborili v drugem kraju, pa zopet so jih izsledili člani trgovske in industrijske zbornice ter se na neki tajni seji zednili, da jih uničijo. IWWejci so zaprosili avtoritete za varstvo, ko pa je bila njihova prošnja neugodno rešena, so natihli letak in apelirali na ljudstvo. Na dan obletnice sklenjenega miru so uprizorili vojaško parad. Vsa povorka se je vila mimo glavnega stana IWWejcev. Nekateri navdušeni člani so imeli v rokah vrvi kot simbol svojih želja. Pred glavnim stanom se je povorka ustavila in pripravili so se za napad. Vlomili so vrata. Bili so že skoro v poslopju, ko so IWWejci pričeli streljati in nekaj jih je oblezalo mrtvih.

To je drhal razjarilo. Vsakega, ki so ga našli v glavnem stanu, so do krvavega pretepli, policija pa jih je zavezila v ječo in mučila. Enega so naložili v avtomobil, ga potem kastrirali in obesili. Razumljivo, pazili so potem, da so bila časopisna poročila onega večera v Centraliji pravilna in resnična. Naslednje jutro je iz časopisja zvedela vsa Amerika, da je nek s puškami oborožena skupina IWWejcev napadla miroljubno slavnostno povorko nebov-rojenih veteranov!

Valec tega surovega in nedopustnega dejanja je podivila skoro vsa pokrajina. Guffeyji in Gudgeji vseh držav so spoznali, da se sedaj prišel njihov čas. Peter je zapovedal tajniku okrožne skupine IWWejci, naj se isti večer skliče sestanek in predloži resolucijo z vsebino, da so časopisna poročila Centralije napačna in potvorjena. Istočasno se je vršil sestanek "Ameriške legije". Predsedoval ji je neki bivši oficir, eden izmed Guffeyjevga moštva, ki je še vedno nosil uniformo. S svojim čuvalnim govorom je mladeniče pripravil, da so se kmalu po devet uri oborožili z železnimi drogovi in napadli glavni stan IWWejcev. S svojimi železnimi bati so udrihali po glavah svojih nasprotnikov in nekatere prisilili, da so skočili skozi okno, pri čemer so si polomili noge. Naslednje jutro je "Times" sprejela svojih nasprotnikov in nekatere prisilili, da so skočili skozi okno, pri čemer so si polomili noge. Naslednje jutro je "Times" sprejela svojih nasprotnikov in nekatere prisilili, da so skočili skozi okno, pri čemer so si polomili noge. Naslednje jutro je "Times" sprejela svojih nasprotnikov in nekatere prisilili, da so skočili skozi okno, pri čemer so si polomili noge.

Opogumljeni valec splošnega odobravanja in podpirani po Guffeyjevem bivšem častniku so člani "Ameriške legije" navallili na vsa mestna zbirališča radikalcev. Lotili so se redakcije "Trobente", glavnega stana socialistične stranke in zaplenili nešteto knjig in spisov. Navallili so na vse knjižarne ter preiskali vse časopisne kioske v mestu. Kjer so našli kaj socialističnih časopisov kakor "Nation" ali "New Republic", so izrode raztrgali in prodajalcem grozili s zaporom. Vdrl so v dvorano Literarčne družbe v "Ruški klub", katerega so navadno obiskovale ljubazne, mirne stare dame. S svojim nastopom so jih tako prestrašili, da so jih popadli histerični krči. Pozneje so se svedeli za "klub Rusov", katerega so do sedaj puščali v miru, ker je bil to nekaj ruski pedagoški inštitut. Pa seveda, v teh časih se nobenemu Rusu ni smelo zaupati — vsi so bili boljševiki, ali pa bi bodo postali, kar je skoro isto. Zato je Guffey organiziral napad na poslopje. Kakih dvesto Rusov so skoro do smrti pretepli ter jih zmetali po stopnicah in skozi okna. Nekemu starejšemu matematičnemu profesorju so zdrobili lobanjo, nekemu pevskemu učitelju pa izdrli zobe.

(Dolga priredba.)

Mihail Zolotenko:

Numerično-satirične zgodbe

Iz ruščine za Prosveto prevod Ivan Vak

III. MEŠANA SOLATA

5. Samouk

Imena tega samouka in kmečkega penika se še več dobro ne spominjam. Zdi se mi, da se je pisal Ovečnikov in tudi kratko ime in očetovo je bilo čisto priprosto — Ivan Filipovič.

Ivan Filipovič me je obiskal trikrat na teden, včasih tudi vsak dan. Popolnoma nekomplecirane zadeve so ga vodile k meni. S tihim, brezizraznim glasom mi je čital svoje kmečke pesmi in me prosil, naj jih čimprej mogče, seveda iz čistega prijateljstva, objavim v kakšnemkoli tedniku ali dnevniku.

"Če bi se samo en del natisnil," je rekel Ivan Filipovič, "bi me razveselilo. Rad bi samo videl, kako to izgleda tiskano." Včasih je sedel Ivan Filipovič na moji postelji in mi govoril vzdihljivo:

"Penikovati, cenjeni sodrug, me vleče, po pravici povedano, že iz rane mladosti. Iz otroških let čutim lepoto in naravo ...

Drugi otroci, saj me razumete, se smejejo ali ribarijo ali se igrajo to in ono, a jaz, saj razumete, jaz sem zagledal oslička ali oblak in sem to doživljal ... Lepota, saj razumete, mi je govorila takorekoč ... Oblaček je govoril, veter, osliček ... Vse to, cenjeni sodrug, mi je glasno govorilo."

Ne glede na okolščino, da je govoril Ivan Filipovič, oblakač in osliček celo glasno, so bili njegovi verski pod vasko kritiko. Slabejši bi si človek komaj predstavljali. Njih edini znak je bil, da so bili absolutno brez vsake rime.

"Verzov s rimo ne pišem," se je izpovedal Ivan Filipovič. "Zakaj tisto z rimami je popolna bedarija. Z njimi se je treba samo dalj časa mučiti in se zato manj napiše. A honorar s rimo ali brez rime je enak!"

V začetku najinega znastva sem pošteno obiskal uredništvo za uredništvo in krmlil uredniške s pesmami. Ali nato sem prenehal nadlegovati jih in sebe ...

Ivan Filipovič je prišel zgodaj zjutraj k meni, sedel na posteljo in rekel:

"Kako je to? Ne sprejemajo?"

"Ne sprejemajo, Ivan Filipovič."

"Kako se vendar izgovarjajo? Ali morda, kako bi rekel, sumijo

o mojem poreklu? Naj ne sumijo. Sem jednat kmet. Lahko poveste uradnikom: prav od pluga. Kmet sem po rodošlovju. Dedek je bil kmet in oče je bil kmet — stari dedek, naravno, tudi — val kmetje. In šentli so se Ovečnikovi tudi vedno s kmečkimi dekleti. Častna beseda! Celo posmehovali so se nam radi tega. 'Zakaj se ženite vedno s kmečkimi dekleti? Ženite se,' so govorili ljudje, 'vendar enkrat z drugimi ...' 'Na,' so odgovorili Ovečnikovi, 'mi vemo kaj delamo.' Častna beseda, cenjeni sodrug! Ni treba urednikom dvomiti ...

"Ne gre za to, Ivan Filipovič. Ne sprejemajo, razumete vendar! Pesmi, govore, ne odgovarjajo ritmu epoh."

"Ah, to je nezaščitano," se je sunejovlji Ivan Filipovič. "V tej pesmi ni ritma? Meša se jim v glavi! Ni ritma, ko vendar tako iz rane mladosti tako globoko občutim naravo? In oblakač mi govori in osliček ... Zakaj, cenjeni sodrug, odklanjajo? Naj vendar povedo! Saj se vendar ne more človeka brez vzroka presirati. Naj bi vsaj nekaj sprejeli."

Dva dolga meseca sem potrpeljivo prenašal penikovo valjivost. Dva dolga meseca sem prenašal, nervosen in bolan človek, ki je v vojni pretrpet zastrupljenja s plinom, obteganje

Filipovičovo in to samo iz spoštovanja do njegovega kmečkega pokolenja. Ali po dveh mesecih sem imel dovolj.

In ko mi je končno Ivan Filipovič prinesel obsežno epično pesnitev, ali je bila — hudič se naj spozna — morda balada, sem končnoveljavno naredil konec.

"Aha," sem rekel, "najbrž pesemca?"

"Pesemca," je dobročrno potrdil Ivan Filipovič. "Poarečila se mi je pesemca ... Dva dni sem jo pisal. Kakor pribit."

"Kako to?"

"Ne vem, cenjeni sodrug. Navdihenje ... Pisal sem in pisal. Kakor da je nekdo vodil moje roke. Inspiracija!"

"Inspiracija," sem rekel. "Verze pišeš. Delal bi rajši. Soudrug, razumeš? Če bi ti, bratec, tako v sončni vročini lomil kamenje, takoj bi bil ..."

Ivan Filipovič je od veselja zatulil.

"Dajte mi dela," je rekel. "Če imate kakšno delo, takoj mi ga dajte. Prosim in molčujem vas za to. Pomanjkanje me trpinči — že dovolj dolgo. Dve leti se že mučim brez dela. Za vsako delo vam bom hvaležen ..."

"Kako to," sem rekel. "In penikovanje?"

"Hudič ga vzemi," je mrmral Ivan Filipovič. "Človek mora jesti. Penikovanje ... Ne samo a penikovanjem, s vsem, cenjeni sodrug, bi bil spoznanimen ..."

Zelo energično me je Ivan Filipovič prosil, da mu posodim tri rublje. Dal sem mu jih in je odšel.

In teden pozneje sem mu našel mesto za urednikovega pomočnika. Opustil je pisanje verzov.

In sedaj se potika pri meni neki prejšnji tobačni delavec — penik tovarne.

Kaj sem mar posredovalec dela? Kaj?

S. Jastalec

"... naravno, dragi moj, strašno sem se ustrašil. Naravnost otrpnul sem. In pri tem se je aparat 'se nagnil'. Gledam. Pada. Ah, sem pomislil, izgubljen sem! ... Zagrabil sem s roko za okvir in aletel v globino ..."

Gledam. Častna beseda, letim. Ah, sem pomislil, dobro je pasti s padalom. Ali brez padala, strašno; sem pomislil ... Letim torej; razumel, v globino in malone plakam — kakaj šal mi je samega sebe in šal mi je aparata — saj se bo ves razbil, sem pomislil ... Naenkrat, reak na tla — bežim. No, hvala bogu, sem pomislil, kvečjemu noga bo za nič, sem pomislil ...

"In aeroplan? Razbit?"

"Kakšen aeroplan?"

"No, aparat ... Saj si vendar padel iz aeroplana?"

"Zakaj si aparat? Is prava nadstropja. Aparat je padel v kuhinji s deške ... Razumel, namreč, ko je milica vdrla v stanovanje, smo se zelo ustrašili. In smo aparat za izganjanje akrlil na deške ... In je padel s deške. Ropot, razumel, živket! In mi — in strahu — k oknu! In skočimo ven ... K večjemu noga se lahko slomi."

7. Zvodač

"Moj oče, da boš vedel, je bil trgovec," je rekel Ivan Ivanovič Gusjov. "Pod carjem je trgoval na Derjabinakem bazarju ... In sedaj — brez tega očeta — sem na ledu. Nikamor se ne morem vrniti. V državno službo me ne vamejo. In kar se tiče svobodnih poklicev in karne obrti, si tudi tu kakšno posebno izbiro."

Ta dni sem našel majhno delo, veste, ali nisem ga znal iskristiti.

Neko dekle mi je predlagalo, Katja ji je bilo ime, soneda je bila; stanovali smo drug poleg drugega ...

Tu je bila njena soba, tu je bila moja soba, vmešana stena soto tanka.

Vse se je sililo akosi: Kako je dekle, ko se je jelo daniti, prihajala domov, kako si je z šezom žgala lasa, kako je pila pivo in kako je s kavaliirji za denar tozadavne zadeve urejevala. Vse je bilo akosi steno silno, samo lasar obrata ni bil viden.

In nekoga dne vltane dekle in vdari s pestjo be steno.

"He, mon cher," je rekla, "ali imate morda slučajno vžigalico?"

"Kako da ne," sem ji odgovoril akosi steno. "Seveda jih imam, dasiravno sem brezposeln in ne živim baš gospoško. Vžigalice imam vendar le. Prosim, pridite."

Prišla je.

"Dober dan," je rekla. "Moram si akodirati lase, pa nimam vžigalic. Takoj," je rekla, "ti vrnem tvoje vžigalice."

"Prosim," sem rekel. "Sem brezposeln in ne morem razmetavati vžigalic."

Beseda je dala besedo in razgovor se je razvil. Od česa živim, sem vprašal, in koliko najemnine plača za kvadratni meter?

In ona je odgovorila na vprašanje in rekla:

"Če si brezposeln in gladuješ, ti lahko dam iz usmiljenja in iz dobrosrčnosti delo."

"Kakšno delo?" sem vprašal.

"Namreč," je rekla, "za zvodnika."

"Sprejemem," sem rekel. "Razloži mi na kratko."

"Je čisto priprosto," je rekla. "Če pridem sama v kavarno ali restavracijo, imam tako in tako takso. Če pa pridem s moškim, takorekoč s sorodnikom, je takso drugačna, namreč večja."

"No," je rekla, "zato bova skupaj hodila. Prišla bova skupaj tja, sedela nekaj časa in ti se naenkrat spomniš neke nujnosti: Ah, Katja, adi se mi, da je mati zbolela. Glej, moram iti ... Čas eno uro si pa še zopet nazaj — Glej, Katja, poročel sem že zopet tu, kaj, ali ne greva domov?"

"In to je vse?" vprašam.

"Da," je rekla. "Samo lepše se obleči," je rekla, "ščipalnik si natakni na nos, če ga imaš. Bova že danes."

"Prosim," sem rekel. "Delo ni pretežko."

In proti večeru sem se opravi. Suknjo sem oblekel in sviter. Nataknil ščipalnik na nos. Bog ve, kje ga je dobila. In sva šla.

Stopila sva v neko restavracijo. Sedla sva k mizi. Rekel sem:

"Ali bi lahko anel ščipalnik? Se nisem navajen. Hudič ga vzemi, nič ne vidim in še lahko s stola padem."

"Ne. Boš že vzdržal."

Sediva. Postal sem neznočno lačen, kakaj — razumete — okrog in okrog so si naročevali pečene kokoši. Človeka čegače kar v nosu.

In ona mi je zašepetala:

"Čas je," je zašepetala. "Sedaj idi!"

Vstal sem in nalašč prevrnil stol.

"Ah," sem rekel, "Katja, mudi se mi," sem rekel, "mogoče mi je zbolela ljubljena mati. Ostanj. Pridem po te."

In ona je samo pokimala.

"Ze dobro, glej da se vrneš!"

Spel sem ščipalnik in stopil na ulico.

Pol ure sem se vlečil po ulici.

eah, napol ozebel, da sem šklepetal z zobmi.

Vrnem se in gledam: Moja devica sedi pri mizi, mezinca na roki ji je izstegnen stran in je nekaj. Poleg nje pa sedi nekaj buržuji in ji nekaj šepeta na ušesa.

Pristopim bliže.

"Ah," sem rekel, "tu sem. Ali bi ne bilo dobro, da greva domov, Katja?"

Ona pa je rekla:

"Ne, Pierre, ostala še bom trenotek s tem poznanim gospodom. Ti pa idi domov."

"Prosim," sem rekel, "bom že sam šel."

In sem se obotavljal, obotavljal, ker se mi ni prav nič zljubilo, da bi šel, kakaj lačen sem bil kakor ljudožer.

"Takoj," sem rekel, "pojdem, samo trenotek naj sedem, saj sem vendar zvodnik in spadam takorekoč k družini."

Vsedel sem se in sem sedel. In buržuji je bil zelo zmeden ter je prenehal šepetati.

Rekel sem:

"Ne dajte se motiti. Sorodnica mi je, le šepetite ji mirno dalje."

On pa reče:

"Dovolite, želite li kozarec vina?"

"Prosim lepo," sem rekel. "Zakaj bi sorodnik tudi ne pil? Prosim lepo."

Pil sem vino, ali naenkrat se mi je začela glava vrteti. Od lakote, pomislil. In sem tiste mu pojedel njegovo pečenko.

"Če bi ne bil sorodnik," sem rekel, "bi pečenko ne snedel. Ali zakaj bi sorodnik tudi ne jedel? Sorodnik mora znati tudi zasititi oko."

"Dovolite," je rekel buržuji, "na kaj cikate?"

"Na nič," sem rekel, "na nič ne cikam. Namreč, to je nji v prid. Vsa poskušna, da bi jo opeharil in je treba pri tem imeti oči v resnici odprte."

"Kako opehariti," je vprašal.

"Kako vas naj razumem? ..."

"Kakor hočete," sem rekel. "Nimam časa za pojasnila. Moram hiteti. Bodite tako dobri in ji pošteno plačajte, ne opeharite jo."

Dal sem ščipalnik na nos, se vljudno priklonil in odšel.

In sedaj mi devica to neprestano predbaciva. Strašno. Moral se bom celo izseliti.

SE MORA TAKOJ PRODATI!

Bogata rezidenčna, rabljena 60 dni parlor set oprava, stala je \$350, se žrtvuje za \$34; spalne sobe oprava \$50; jedilne sobe oprava \$50; importiran orientalni, maš orientalni \$14; Wilton rug, baby grand piano, lounge stol \$14; radio \$20; svečke, zajutrkova oprava; plačano prevoznjo, 5258 Washington, Austin 3838. — (Adv.)

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpišajte svoj list!

Ph. Godina, upravitelj.

SMESNICE

Gospa Razslipnikova se je pravkar vrnila iz kavarne.

"Ali je med mojo odsotnostjo kdo prišel, Ana?"

Služkinja: "Da, neki gospod je bil tu."

"Ali je oddal svojo vizitko?"

Služkinja: "Ne, papir je nalepil kar na omaro."

Pri žensitem posredovalcu: "Ali je pa dama tudi glasbeno nadarjena?"

"Kakopak," se zareče posredovalec, "drugače bi se bila že davno poročila ..."

V trgovini: "Kako se pa odpira ta škatlja?"

"To je natančno navedeno v navodilu, ki je v škatlji."

Teta vpraša malega Rajkota, kako mu je všeč njena nova obleka. Rajko gre okoli in okoli nje in meni: "Od zadaj se zdi, kakor da bi bila spredaj zelo lepa."

Zetova velikodušnost

"Moja mati je dejala, da bi dala pol življenja za avtomobil."

"Veš kaj, jaz ji kupim kar dva, če hoče."

Dobro plačana moč

"Gospod ravnatelj, koliko dobliva vaš umetnik v gladovanju?"

"Dva dolarja na dan in hrano."

NA PRODAJ JE

mala grocerijska prodajalna po zmerni nizki ceni. Oglasite se pri lastniku na: 3441 W. 23rd St., Chicago, Ill. — (Adv.)

Prinesite staro zlatnino

na State Street najvišje zlatninsko trgovino, ki vam plačajo najvišje cene za vsakršno staro, srebrno ali drugo staro zlatnino.

THE BASCH CO.
218 S. State St., Chicago, Ill.

POJASNILO

Valec depresije in ogromne krize, ki je udeležil tudi naš članstvo osiroma naročnike našega lista Prosveta, je potrebno, da pojasnimo tajnikom in zastopnikom Prosvete, da lahko vzamejo od naročnikov za list Prosveta naročnine tudi same in pol leta in kjer ni drugače tudi samo za četrt leta. Vzemite kar se dobiči da, ker razmere zahtevajo to. List Prosveta je zelo prizadet v ti krizi in zato apeliramo na tajnike in naročnike, da akualajo kjerkoli mogoče hraniti naročnike na dnevnik.

Apeliramo tudi na posamezne naročnike, da naj če le mogoče poravnajo svojo naročnino in če ni mogoče plačati celotno plačajo polletno naročnino, samo da se ohrani list še nadalje kot dnevnik.

Ph. Godina, upravitelj.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabil na venčanje in shode, vizitice,